

İsmet Bağır

<https://orcid.org/0009-0005-8382-2484>

Assistant Principal, Ali Kuşçu Primary School, Turkey, ismetbag@hotmail.com

Emine Avcı

<https://orcid.org/0009-0005-2462-1906>

Assistant Principal, Vali Ünal Erkan Primary school, Turkey, emineseven855@gmail.com

Pelin Gulizar Erdoğan

<https://orcid.org/0009-0009-1685-9200>

Assistant Principal, Fatih Sultam Mehmet Secondary School, Turkey, pelin_erdogan@hotmail.com

Eyyüp sabri Korkmaz

<https://orcid.org/0009-0001-0089-3481>

Principal, Bahcelievler Secondary School, Turkey, eyupkorkmaz69@gmail.com

Fuat Güler

<https://orcid.org/0009-0004-4455-4483>

Principal, Büyüyük Kazanlı Secondary School, Turkey, fuatguler10@gmail.com

Yusuf Güler

<https://orcid.org/0000-0001-2132-8828>

Principal, Siverek Halit Gülpınar Secondary School, Turkey, yfguler@gmail.com

Veysel Kaya

<https://orcid.org/0000-0001-6081-4047>

Principal, Bismil public education, Turkey, musap_3151@hotmail.com

Bülent Kızılbağ

<https://orcid.org/0009-0003-0645-8856>

Assistant Principal, Alangör Primary Secondary School, Turkey, bilge4318@gmail.com

Atf Künyesi | Citation Info

Bağır, İ., Avcı, E., Erdoğan, P., G., Korkmaz, E., S., Güler, F., Güler, Y., Kaya, V. ve Kızılbağ, B., (2023). İlköğretimde Okuyan Öğrencilerin Yaşam Becerileri Hakkında Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi, *Tigin Analitik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2), 156-170.

**İlköğretimde Okuyan Öğrencilerin Yaşam Becerileri Hakkında
Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi****Öz**

Bu araştırma ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam becerileri konusunda görüşlerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma ile öğrencilerin eğitimleri sırasında niteliği artırıcı çalışmalar ve gerekli becerileri kazandırılması acısında gerekli önlemlerin alınması beklenmektedir. Böylece modern çağın öğrencilerinin problem çözüme, eleştirel düşünme, değişime ayak

uydurabilme gibi çok çeşitli becerileri geliştirmelerine olanak tanıyacaktır. Araştırmada olgu bilim deseni yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılında Diyarbakır ili Kayapınar ve Yenişehir ilçe sınırları içerisinde yer alan ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerden oluşmaktadır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniği ile ilköğretim okullarında çalışan 15 öğretmenden elde edilmiştir. Veri toplama sürecinin detaylı bir şekilde anlatılmasıyla ve katılımcıların verdiği cevaplardan doğrudan alıntılar verilmek suretiyle geçerlik ve güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda; Sonuç olarak yaşam becerileri eğitiminin öğrencilerde XXI. yy becerilerini geliştirme açısından olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı görülmektedir. Öğrencilerin bu becerileri kazanmasının günümüzde gerek davranışsal gerekse akademik açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca okullarda uygulanan yaşam becerilerinin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam beceriler, Eğitim, Öğretmen, Okul, Akademik başarı

Investigation of Teachers' Opinions on Life Skills of Primary School Students

Abstract

This research aims to determine the views of teachers working in primary education institutions on life skills. With this study, it is expected that necessary measures will be taken to improve the quality of students during their education and to provide them with the necessary skills. Thus, it will enable the students of the modern age to develop a wide range of skills such as problem solving, critical thinking, keeping up with change. Case study design method was used in the research. The research consists of teachers working in primary schools within the borders of Kayapınar and Yenişehir districts of Diyarbakır province in the 2023-2024 academic year. In this study, in which qualitative research method was used, data were obtained from 15 teachers working in primary schools through semi-structured and non-directive interview technique. Validity and reliability were tried to be ensured by explaining the data collection process in detail and giving direct quotations from the answers given by the participants. As a result of the study; As a result, it is seen that life skills training has positive results in terms of developing 21st century skills in students. It is thought that it is important for students to acquire these skills in terms of both behavioural and academic today. In addition, it was concluded that life skills implemented in schools contribute to the cognitive, affective and social development of students.

Keywords: Life skills, Education, Teacher, School, Academic achievement

Giriş

Gelişen ve değişen dünyanın çeşitli ihtiyaçları, bireyin varlığını güçlü bir şekilde sürdürebilmesini zorlaştırmaktadır. Günlük yaşamın istemlerini ve zorluklarını ele almak için gerekli olan psikolojik yapıların gelişimi birey için kritik bir öneme sahiptir. Bu süreçte bireye yardımcı olabilecek önemli yapılardan biri yaşam becerileridir (Papacharisis, Goudas, Danish ve Theodorakis, 2005; Ümmet ve Demirci, 2017). Hendricks'e göre (1998) yaşam becerileri, gerçek

yaşam deneyimlerinden öğrenilen bilgileri uygulamak için kullanılan araçlardır. Bu bağlamda yaşam becerileri; insanların bilinçli kararlar almalarına, sorunlarını çözmelerine, eleştirel ve yaratıcı düşüncelerine, etkili iletişim kurmalarına, başkalarıyla pozitif ilişkiler geliştirmelerine, empati kurmalarına ve yaşamlarını sağlıklı bir şekilde yönetmelerine yardımcı olan psikososyal yeterlilikler ve kişilerarası becerilerden oluşan bir yetenekler kümesidir (WHO, 1997). Yaşamın bir bütün olması yönüyle yaşam becerileri; çocukluk, gençlik ve yetişkinlik dönemlerinin her birinde ayrı ayrı ele alınmaktadır (Gazda, Ginter ve Horne, 2001). Gelişimden kaynaklı sorunların yoğun bir şekilde baş gösterdiği, hayatın önemli dönemeçlerinden biri olan ergenlik/gençlik döneminin ve yine bu dönemin içinde bulunduğu ilköğretim yıllarının da bu yapı bağlamında ele alınması önemlidir. Nitekim çeşitli araştırma sonuçları, Hendricks tarafından ortaya konulan Hedeflenen Yaşam Becerileri modeli temelindeki uygulamaların, gençlerin; yeni arkadaşlar edinme, farklı kültürden olan insanlarla iletişim kurma ve onlarla yaşamayı öğrenme, yaşadıkları ülkenin iyi bir temsilcisi olma, diğer kültürleri takdir etme, yeni durumlarda rahat hissetme, takım çalışması, sorumluluk, liderlik, öğrenmeyi öğrenme, yeniliklere açıklık, özgüven, öz-bakım ve öz-yönetim gibi çeşitli psikolojik yapıları geliştirebilmelerine katkı sunduğunu göstermektedir (Brandt ve Arnold 2006; Ferrari, Hogue ve Scheer, 2004).

Eğitimin amaçlarından biri öğrencilerin günlük yaşamlarını kolaylaştırmak ve onları iş hayatına hazırlamaktır (Şirin, 2005). Diğer bir deyişle bilgi işe yarıyorsa önemlidir. Öğrenciler eğitimlerini tamamlayıp birer yetişkin olduklarında; sadece derslere yönelik bilişsel becerilere değil, iletişim, karar verme, eleştirel düşünme, sorumluluk alma, problem çözme, yaratıcılık, girişimcilik, liderlik, zaman yönetimi vb. yaşam becerilere de ihtiyaç duyacaklardır (Akbaş, 2011; Anagün vd, 2015; Chang, Chang, & Tseng, 2010; Çepni, 2017; MEB, 2018; Rudolph, 2020; Uluhan, 2018). XXI yy becerileri olarak da adlandırılan bu yaşam becerilerine sahip öğrenciler nitelikli iş gücünü oluşturacaklardır. Bu nedenle iş dünyası ve siyasi liderler de okullardan bu becerilerin kazandırılmasını beklemektedir (Griffin & Care, 2015). Bu durum, öğrencilerin yaşam becerilerinin geliştirilmesini hedefleyen yaşam becerileri eğitim programlarının oluşturulması ve geliştirilmesini gerektirmektedir. Yaşam becerileri eğitimi ile ilgili alan yazın incelendiğinde eğitimlerin tüm dünyada daha çok önleyici ve koruyucu rehberlik faaliyetlerinde kullanıldığı görülmektedir (Giannotta & Weichold, 2016). Oysaki yaşam becerileri eğitimleri bireylerin kimlik oluşturmalarına yardımcı programlar olup (Kolburan & Tosun, 2011) kişisel, sosyal, mesleki ve ahlaki yönden gelişimi destekler niteliktedir.

Yapılan araştırmalarda yaşam becerileri eğitimini de kapsayan bir programın, kişiler arası iletişimi, eleştirel düşünmeyi (Bahar vd, 2014), bilimsel süreç becerilerini, yaratıcı düşünmeyi (Kavacık vd, 2015), diğer disiplinlerle ilişki oluşturmayı, problem çözmeyi, derslerde öğrenilenleri günlük yaşama entegre edebilmeyi (Railsback, 2002) geliştirdiği, öğrencilerin ders başarılarını (Yılmaz, 2015), akademik risk alma düzeylerini (Yıldız, 2012), motivasyonlarını arttırdığı

belirtilmektedir. Bu sonuç, küresel rekabetin odak noktası haline geldiği bilgi çağında eğitim kurumlarında, farklı ilgi ve yeteneklere sahip öğrencilere hitap eden, birey ve toplumun ihtiyaçlarına cevap veren, esneklik ve çeşitlilik unsurlarını içeren ve bireylerin yaşam becerilerinin geliştirilmesini hedefleyen bir eğitim anlayışının kullanılmasını gerektirmektedir (Garda & Temizel, 2016). Bu bağlamda kullanılmakta olan öğretim programları gelişen bilim ve teknoloji ile birlikte değişen toplumsal ihtiyaçlar ve sosyokültürel hayat doğrultusunda yenilenen dünya şartlarına uyum sağlayacak nitelikte olmalıdır (Coşkun, 2017; Gültekin, Atalay & Ay, 2014). Bireylerin hayatını kolaylaştıracak, birey ve toplumların yaşam kalitesini artıracak nitelikte eğitim programlarına ihtiyaç olduğu MEB 2023 Eğitim Vizyon Raporu'nda da vurgulanmıştır (MEB, 2018a). Bu kapsamda ülkelerin öğretim programlarını, yaşanan bilimsel, teknolojik, sosyal ve kültürel değişimleri dikkate alarak gözden geçirmeleri ve ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirmeleri gerekmektedir (Coşkun, 2017; Yıldırım, Şahin & Tabaru, 2017). Bu doğrultuda Türkiye'de de temel bilginin yanı sıra, ulusal ve uluslararası kaynaklarda tanımlanmış olan beceri ve yetkinlikleri öğrencilere kazandırmak ve nitelikli birey yetiştirmek amacıyla öğretim programları yenileme çalışmaları gerçekleştirilmektedir (MEB, 2020). Güncellenen eğitim programlarının odağında birey kavramı yer almakta olup, programlarda bireylerin gerçek yaşama hazırlanması ve yaşam becerilerine sahip olacak şekilde yetiştirilmesi temel hedef olarak benimsenmektedir. (Çepni, 2017). Literatür incelendiğinde, yaşam becerileri ile ilgili 2005 yılından itibaren ulusal ve uluslararası alanda çalışmalara konu olmaya başladığı görülmektedir (Göktürk İnce, 2014; Kaya, 2016; Robinson ve Zajicek, 2005; Topçu Bilir, 2019). Yaşam becerileri ile ilgili yapılan araştırmalarda genellikle karar verme becerileri, iletişim becerileri ve oluşturuca gibi belirli konulara ve nicel yöntem gibi belirli yöntemlere odaklanıldığı ve bu yüzden araştırmaların genellikle durum tespiti niteliğinde olduğunu görülmektedir. Bu nedenle, böylesine önem arz eden yaşam becerileri konusunu öğretmen görüşleri açısından tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu çalışma, yaşam becerileri ile ilgili öğretmen görüşleri saptanmasına, buna paralel olarak mevcut durumun da ortaya koyulması ile elde edilecek sonuçların derslerde yaşam becerileri ile öğrencilerin bilişsel ve psiko-motor başarısının artmasına katkı sağlaması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, elde edilen bu bulguların, alanyazına sağlayacağı katkı önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu anlamda ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam becerileri görüşlerinin tespit edilmesi, öğrencilerin akademik başarısı ve yönü açısından çalışma önem arz etmektedir. Çalışmanın genel amacı, "ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam becerileri ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Öğrencilerin yaşam becerileri hakkında görüşleriniz nelerdir?
2. Okulunuzda Öğrencilerin yaşam becerilerine ilişkin yapılan uygulamaları örneklerle açıklayabilir misiniz?

3. Yaşam becerileri uygulamalarının öğrencilerin okuldaki davranışlarına ve akademik başarılarının etkisine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam becerileri konusunda görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma tekniklerinin öne çıkan özellikleri doğal ortama duyarlılık sağlaması, araştırmacının katılımcı rolü olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya konmasını sağlaması, araştırma deseninde esnekliği olması ve tümevarımcı bir analize sahip olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan görüşme soruları araştırmacı tarafından ilgili alan yazın taraması yapılarak hazırlanmıştır. Oluşturulan görüşme soruları 5 alan uzmanı tarafından incelenerek kapsam geçerliliği gözden geçirilmiştir. Kişisel Bilgi Formu Araştırmada katılımcıların kişisel bilgilerini görüşme formlarında belirtmeleri istenmiştir. Bu amaçla öğretmenlerden cinsiyet, eğitim düzeyi ve mesleki kıdeme yönelik bilgiler istenmiştir. Çalışmanın yürütülebilmesi için okul yönetimine çalışma hakkında bilgi verilmiş ve okul yönetiminden çalışmanın yürütülebilmesi için izin istenmiştir. Okulda görüşme yapmak için okul müdürüyle iletişime geçilmiş, öğretmenlerden uygun bir güne randevu alınmıştır. Görüşme yapılmadan önce katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmış ve gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilecek çalışma için katılımcılardan görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Görüşmeler için 15.09.2023 15.10.2023 tarihleri arasında okulda görüşme yapmaya uygun ortam tercih edilmiştir. Araştırma süresince katılımcıların soruları rahat bir şekilde cevaplayabilmeleri için araştırmanın başlangıcında amaçtan derinlemesine bahsedilmiştir. Öğretmen görüşmeleri 15-20 dakika sürmüştür. Araştırma kapsamında 15 öğretmene yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde “Görüşme Formları” kullanılmıştır.

2.3. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Diyarbakır ili merkez Kayapınar ve Yenişehir ilçesine bağlı okullarda görev yapan 15 öğretmen oluşturmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Değişkenler		N	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	9	60,0
	Kadın	6	40,0
Eğitim düzeyiniz	Lisans	8	53,3
	Yüksek Lisans	5	33,0
	Doktora	2	13,7

Mesleki Kıdeminiz	1 ve 5 yıl arası	6	40,0
	6 ve 10 yıl arası	4	27,0
	11-15 yıl arası	3	20,0
	16 yıl ve üstü	2	13,0

Geçerlilik, Güvenirlilik ve Etik;

Bu araştırmada güvenilirliğin ve geçerliliği sağlanmasında; inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlılık yollarına başvurulmuştur. Bu bağlamda; araştırmada inandırıcılığı sağlamak için veri toplama araçlarını oluşturma, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve raporlanması aşamalarında uzman desteği alınmıştır. Bununla birlikte araştırmının inandırıcılığını sağlamak için veri çeşitlemesine gidilerek öğretmenlerden veriler toplanmıştır. Aktarılabirlik ilkesi göz önünde bulundurularak çalışmada doğrudan alıntılama ve bunların yorumlanmasıyla sağlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Tutarlılığın sağlanabilmesi için ise veri toplama ve analiz aşamalarında alan yazında dikkate alınmış, uzman görüşlerinden faydalanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Öğretmenler görüşme formlarına düşüncelerini yazılı olarak iletmişlerdir. Daha sonra bu formlar araştırmacı tarafından, olduğu gibi bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu formlar üzerinden gerekli kodlamalar yapılmıştır. Elde edilen bu verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırma verilerinin sunumunda katılımcılara verilen kodlardan yararlanılmış ve bazı görüşlerden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlar desteklenmiştir. Bu araştırmada kodların ve kategorilerin elde edildiği öğretmenlerin görüşlerinden bire bir alıntı yapılarak ‘geçerlilik’ sağlanmıştır. Veri seti okunarak anlamlı birimler bulunmuş, kodlamalar yapılmış ve geçici temalar oluşturulmuştur. Kodlama işlemi yapılırken ilgili literatür göz önünde bulundurulmuştur. Veri analizinin son aşamasında ise elde edilen bulgular açıklanmış, yorumlar ve sonuçlar sunulmuştur.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmada yer alan alt problemlere göre araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

1. *Yaşam becerileri hakkında görüşleriniz nelerdir?* alt problemine ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin yaşam becerileri hakkındaki bilgilere ilişkin kodların frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Kod	Öğretmen	f
Öğretmenlerin yaşam becerileri Görüşleri	Olumlu görüşler	Uyum sağlama	Ö1, Ö4,	2
		Problem Çözme becerisi	Ö1, Ö12, Ö13,	3
		Dil gelişimi	Ö1, Ö5, Ö14	3
		Sosyal olmasını sağlar	Ö11, Ö6	2
		Hoşgörü ve yardımlaşma	Ö8, Ö12	2
	Olumsuz görüşler	Mükemmeliyetçi davranma	Ö3	1
		Değişim olmaz	Ö10,	3
	Alakasız cevap	Yorucu olur.	Ö3	1

Görüşme yapılan öğretmenler yaşam becerileri hakkında “*Problem çözme becerisi*” ifadesi ön plana çıkmaktadır. Katılımcılara göre yaşam becerileri, eğitimin niteliğini ve verimliliğini artırmaktadır. Buna ilave olarak katılımcılar özellikle yaşam becerileri öğrencilerin sosyal olmasına hizmet edeceğini, öğrencilerde kazanımın daha kalıcı ve verimli olacağını belirtmişlerdir. *Yaşam becerileri hakkında görüşleriniz nelerdir* Sorusuna ilişkin yöneticilerin ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

Eğitim yaşadığımız yüzyılda daha önem kazanmıştır. Eğitimin bir parçası olan yaşam becerileri de bireyin her anlamda gelişimi için önemli bir yere sahiptir. Günlük zorluklarla başa çıkabilme ve okulda, dışarıda uyum sağlayabilme bu becerilerin başında gelmektedir. Bizler öğretmen olarak üretken bireyler yetistirmeye özen göstermeli, problemlerle baş edebilmeyi öğrencilere göstermeli, öğretmeliyiz.(Ö1).

Yeni bir dil öğrenme becerilerini geliştirmekte aynı zamanda sosyal hayatta kendini ifade becerileri de artmış olacaktır.(Ö6).

Çocuk yaşam becerileri edinerek hayatın her alanında daha başarılı olabilmektedir.(Ö7).

Yaşam becerileri: yaşamdaki zorluklara karşı bireylerin nasıl mücadele edeceğine yönelik beceriler kazanmasıdır. (Ö9).

Yaşam becerileri, gelişim sürecindeki öğrencilerin sahip oldukları ve bu beceriler ile temel ihtiyaçlarını karşılayabildikleri becerilerdir. Bu beceriler ne kadar gelişmiş ve geliştirilmiş olursa, öğrenciler toplum içinde kendilerini daha rahat ve özgüvenli hisseder. Bu becerilerin eksikliği durumunda öğrenciler günlük yaşamlarında yetersizlikler yaşayabilirler ve bu da özgüvenlerinin düşmesine ve toplum içinden geri çekilmelerine yol açabilir.(Ö15).

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

2. *Okulunuzda yaşam becerilerine ilişkin okulda yapılan uygulamaları örneklerle açıklayabilir misiniz?* alt problemine ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin yaşam becerilerine ilişkin okulda yapılan uygulamalara ait kodların frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Kod	Öğretmen	f
yaşam becerilerine ilişkin yapılan uygulamaları	Olumlu görüşler	Empati kurması, Sosyal diyaloglar	Ö1,Ö2, Ö5, Ö11,	3
		PDR görüşme, Zeka oyunları, Pano broşür hazırlama	Ö4, Ö5,Ö6,Ö10, Ö12	5
		Seminer verme	Ö3, Ö5,Ö10	3
	Alakasız cevap	Çevre temizliği yaptırmak	Ö3	1
		Hayata bakış farklılıkları.	Ö9	1
		Alışveriş	Ö11	1

Görüşmeye katılan öğretmenlerin ifade ettikleri yaşam becerilerine ilişkin okullarında yapılan uygulama örneklerine bakıldığında; Sosyal diyaloglar, çevre temizliği, pano hazırlama, kitap okuma, pdr görüşme, seminer verme vb. Yöneltilen soruya ilişkin kendi ifadelerinden bir kaç aşağıdaki gibidir.

Öğrencilerin sorumluluk alması, empati kurması için akran öğreticiliği yapılmaktadır. Bu sayede çocukların iletişimi daha kuvvetli hale gelmekte. (Ö1).

Okul ortamında yaptığımız örneklerle gerçek hayatta karşılaşılabileceğimiz alışveriş becerisi, sosyal diyaloglar gibi örneklemi uygulama yaparak pekiştirmekteyiz. (Ö8).

Okulumuzda yaşam becerilerine yönelik yapılan çalışmalar: öfke kontrol becerilerini geliştirmek için hem pano çalışması yapıldı hem öğrencilere seminer verildi bazı öğrenciler ile 6 haftalık çözüm odaklı terapi yöntemi bireysel psikolojik danışma uygulaması yapıldı. Akran zorbalığı ile baş etmek zorba ve mağdur üyelerin bulunduğu 12 üye ile 5 oturumluk grupta psikolojik danışma uygulamaları yapıldı. Bu sayede her iki tarafa da atılacak becerileri öğretildi. Olumlu davranış geliştirme becerisini kazandırmak için her sınıftan her ay en çok olumlu davranış geliştiren öğrenci seçilerek onlara bir saat zeka oyunları oynatıldı. Geleceği planlayabilme becerisi kapsamında hedef belirleme ve lgs hakkında bilgilendirme çalışmaları yapıldı ve panolar hazırlanır ve velilere lgs ebeveyni olmak adlı seminer verildi. Sınav stresi yaşayan öğrencilerle bireysel psikolojik danışma yapıldı 6 oturumluk. İletişim becerileri ile ilgili aralık ayında seminer verilecek ve pano broşür hazırlama gibi çalışmalar yapılacaktır (Ö10).

Okulumuzda öğrencilerimizin yaşam becerilerini öğrenmeleri ve bunları doğru bir şekilde günlük hayatlarına uygulayabilmeleri açısından gerek okulumuz PDR servisi gerek öğretmenler tarafından düzenli şekilde bilgilendirmeler yapılmaktadır. Öğrenciler kendilerini

bu konuda eksik hissettiklerinde okulumuz PDR servisi devreye girerek öğrencilere ihtiyaçları olan destek verilmektedir. (Ö12).

Öğrencilerin gerek okulda gerekse okul dışı günlük yaşamlarında karşılaştıkları olaylarda yaşam becerilerinin önemi vurgulanarak açıklamalar yapılmaktadır. Okul panolarında becerilerin önemini vurgulayan çalışmaların yanında çevre temizliği ve rehberlik servisince yapılan görüşmelerde yaşam becerilerine ilişkin açıklamalar yapılmaktadır. Ayrıca derslerin hemen başında ülkenin gündemine ilişkin önemli olaylar beceriler çerçevesinde vurgu yapılmaktadır.(Ö13).

Öğretmenlerin genel ifadelerine bakıldığında yaşam becerileri uygulamaları noktasında birleşmişlerdir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

3. Yaşam becerileri uygulamalarının öğrencilerin okuldaki davranışlarına ve akademik başarılarının etkisine ilişkin görüşleriniz nelerdir? alt problemine ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplara Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Yaşam becerileri uygulamalarının öğrencilerin okuldaki davranışlarına ve akademik başarılarına etkisine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Öğrencilerin okuldaki davranışlarına ve akademik başarılarına etkisi	Olumlu görüşler	Öz saygı, Empati, akademik başarı	Ö1, Ö9, Ö11,	3
		Problem çözme becerisi, farklı bakış açıları	Ö4, Ö5,Ö6,Ö14.	4
	Olumsuz görüşler	Çekingenlik	Ö3.	1
		Aşırı özgüven	Ö8	1
	Alakasız cevap	Devamsızlık	Ö7	1
		Etkinliklere katılmama	Ö3	1

Katılımcı öğretmenler birbirine yakın görüşler bildirmişlerdir. Görüşme yapılan öğretmenler açısından ele alındığında, yaşam becerilerinin öğrencilerin davranışlarında olumlu etki ettiği ve akademik başarılarının arttığını belirtilmiştir. Genel olarak literatüre bakıldığında eğitim ve öğretim kurumları olan okullarda yaşam becerilerinin öğrencilerin hem bilişsel gelişimi hem de duyuşsal gelişimine katkı sağlamaya çalışılması ile birlikte öğrencilerin okul içinde ve okul dışında yapılan etkinliklerle yaşam becerilerinin kazandırılması büyük önem taşımaktadır (Çetin, 2018). Bulgulara ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçışağıdaki gibidir.

Öz saygısı yüksek olan birey çevresine de aynı şekilde duyarlı yaklaşır. Empati kurarak günlük hayatta karşılaştığı problemlere farklı bakış açıları geliştirir. Bu da hayata olumlu bakmasına yardım eder. (Ö1)

Okul ortamında yaptığımız örneklerle gerçek hayatta karşılaşılabileceğimiz alışveriş becerisi, sosyal diyaloglar gibi örnekleri uygulama yaparak pekiştirmekteyiz. (Ö4).

Öğrenciler yaşam becerilerini öğrendiği takdirde hem arkadaşları ile hem de öğretmenleri ile iletişim kurma becerileri gelişmiş çatışma çözme noktasında daha fazla yöntem öğrendiği için şiddete başvuran öğrenci sayısında azalma olmuştur. mağdur öğrenciler haklarını savunabilmiş zorbalık durumu geçen yıllara kıyasla azalmıştır. Öğrenciler geleceğini planlama noktasında daha önemli adımlar atmış birçok öğrencinin orta düzeyde sınav kaygısı bulunmaktadır. Yüksek seviyede sınav kaygısı yaşayan öğrencilerle bireysel psikolojik danışma uygulamaları yapıldıktan sonra kaygılarının orta seviyeye gerilediği görülmüştür. (Ö5).

Örneğin dostluk üzerine yoğunlaşarak (pano, drama, yarışma) arkadaşlar arası iletişimde olumlu bir dil geliştirilmesi hedeflenebilir. Böylece akran zorbalığına uğrayan, dışlanan ezilen kurban rolündeki öğrenciler de fark edilir. (Ö6).

Olumsuz davranışları bir daha yapmamaya özen göstermeleri, yaptıkları davranışların yanlış davranış olduğunu öğrenmeleri gibi örnekler verilebilir. (Ö9).

Öğrenci yoğunluğundan kaynaklı yemek dağıtımı öğrenci sıra düzenine göre yapılmaktadır. Bu dağıtım sırasında öğrencilerin sıra düzenine uygun davranarak diğer öğrencilerin sıra hakkına saygı duydukları ve sıralarını beklediklerini görmekteyiz. Yaşam becerileri eğitiminin buradaki yansımaları örnek olarak gösterebilmekteyiz (Ö12).

Yaşam becerileri uygulamaları öğrencilere süreç içerisinde tamamlanmışlık hissi yaşatır ve öğrencilerin kendilerine olan güvenleri artar. Böylece hem sosyal hayatlarında hem de derslerde bunların olumlu yansımalarını görürüz. Yaşam becerilerini geliştiren öğrenciler hem sosyal hayatta hem de derslerde daha atılgan ve özgüvenli davranış tutumları sergilemektedir. Ancak yaşam becerilerini tam olarak geliştirememiş öğrencilerde hem sosyal hem de akademik açıdan çekingenlikler görülmektedir. (Ö15).

Katılımcıların ifadeleri değerlendirildiğinde öğrencilerin okuldaki davranışları üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerinde benzer ifadeler kullandığı görülmektedir.

Sonuç

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda öğretmenlerin yaşam becerileri yönündeki görüşleri incelenmiştir. Yaşam becerileri hayat boyu devam eden öğrenme, öğretme ve tatbik sürecidir. Çalışmada Öğretmenlere “yaşam becerileri hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, öğretmenlerden konu hakkında bilgileri alınmıştır. Görüşme yapılan öğretmenler yaşam becerileri hakkında “problem çözme becerisi” ifadesi ön plana çıkmaktadır. Katılımcılara göre yaşam becerileri, eğitimin niteliğini ve verimliliğini artırmaktadır. Deveci, Konuş ve Aydı (2018) da öğrencilerde beceri gelişimi için yaşam becerileri eğitiminin gerekliliğine vurgu yapmaktadırlar. Benzer şekilde Roodbari, Sahdipoor ve Ghale (2013) ve

Railsback, (2002) de yaptıkları çalışmada yaşam becerileri eğitiminin öğrencilerin duyuşsal özelliklerini olumlu yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Gündoğan ve Can (2020) tarafından yapılan çalışmada da TBA’da yer alan atölye çalışmaları sayesinde öğrencilerin eğlenerek öğrendikleri, yeteneklerini fark edip var olan becerilerini geliştirdikleri, kazandıkları bilgiyi günlük yaşama transfer edebildikleri ve boş zamanlarını verimli geçirebildikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Akıllı vd. (2020) ile Railsback, (2002) tarafından yapılan araştırmalarda dayaşam becerilerinin birçok avantajı olduğu ve bunların başında da öğrencilerin tecrübe kazanarak edindikleri bilgileri günlük yaşama aktarabilmelerinin yer aldığı bahsedilmektedir.

Okulunuzda yaşam becerilerine ilişkin okulda yapılan uygulamaları örneklerle açıklayabilir misiniz? İkinci sorusu sorulmuş, öğretmenlerden konu hakkında bilgi alınmıştır. Görüşmeye katılan öğretmenler yaşam becerilerine ilişkin okulda; sosyal diyaloglar, çevre temizliği, pano hazırlama, kitap okuma, pdr görüşme, seminer verme gibi uygulamaların olduğunu belirtmişlerdir.

Alan yazındaki diğer çalışmalarda da yaşam becerilerini kapsayan uygulamaların rehberlik servisinden yararlanma (Yıldırım ve Selvi, 2018), işbirliği oyunları (Taştan Akdağ, 2017), seminer verme (Sorensen vd., 2012), tasarım yapma (English ve King, 2015), yaratıcılık (Güleş ve Kılınç, 2020) gibi uygulamaların ön plana çıktığı yönünde sonuçlar mevcuttur. Yaşam becerileri uygulamalarının öğrencilerin okuldaki davranışlarına ve akademik başarılarının etkisine ilişkin görüşleriniz nelerdir? Son sorusu sorulmuş, öğretmenlerden konu hakkında bilgi alınmıştır. Görüşme yapılan öğretmenler açısından ele alındığında, yaşam becerilerinin öğrencilerin davranışlarında olumlu etki ettiği ve akademik başarılarının arttığını belirtilmiştir. Çetin ve Şengezer (2013)’in yürüttükleri çalışmada da benzer şekilde proje çalışmalarında yapılan grup etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarılarını geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Gama (2004) çalışmasında bu tür üst bilişsel etkinliklere katılan öğrencilerin zamanı verimli kullanıp sorunları daha iyi çözebildiği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Sonuç olarak yaşam becerileri eğitiminin öğrencilerde XXI yy becerilerini geliştirme açısından olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı görülmektedir. Öğrencilerin bu becerileri kazanmasının günümüzde yaşanan değişikliklere uyum sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Yaşam becerileri eğitiminin amacı da öğrencileri gerçek yaşam problemleri ile mücadele edecek beceriler kazandırmanın yanı sıra sorun çözme, duyguları kontrol etme, empati kurma, özgüven, karar verme, iletişim gibi XXI yy’da bireylerden beklenen becerilerini de geliştirmektir (Jordaan, Beukes, ve Esterhuyse, 2017; MEB, 2014; Tunkham, Donpudsa ve Dornbundit, 2016).

Sonuç olarak, araştırmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir: İlköğretimde öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun nitel veya nicel yöntemlere dayalı olduğu görülmektedir. Bundan sonraki çalışmalarda araştırmacılar karma yöntemler kullanarak problem durumlarına yönelik derinlemesine çıkarımlarda bulunabilirler. İlköğretimde öğrencilerin yaşam becerileri başarısının artırılmasına yönelik yapılması gerekenlerin belirlenmesine yönelik yeterli çalışma olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar ülkemizde yaşam becerileri örneklem grubunda yer alan öğrencilerin öğretim ortamlarının tasarlanmasına yönelik yarı deneysel çalışmalar yapabilirler.

Kaynaklar

- Akbaş, O. (2008). *Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. Değerler Eğitimi Dergisi*, 6 (16), 9-27.
- Akıllı, C., Yıldız, M., Ateş, A. ve Ateş, N. (2020). Tasarım Beceri Atölyelerinin İşlevselliği İle İlgili Yönetici Görüşleri. (ss. 29- 46) içinde (Ed. O. Zahal) *Eğitim Bilimlerinde Teori ve Araştırmalar*, Gece Kitaplığı.
- Anagün, Ş. S., Kılıç, Z., Atalay, N., & Yaşar, S. (2015). Sınıf Öğretmeni Adayları Fen Bilimleri Öğretim Programını Uygulamaya Hazır Mı?. *Electronic Turkish Studies*, 10 (11), 127-148.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S., & Bıçak, B. (2014). *Geleneksel-Alternatif Ölçme ve Değerlendirme*. Pegem Akademi.
- Brandt, J. and Arnold, M.E. (2006). Looking back, the impact of the 4-H camp counselor experience on youth development: A survey of counselor alumni. *Journal of Extension*, 44 (6), 1-10.
- Chang, Y. H., Chang, C. Y., & Tseng, Y. H. (2010). trends of science education research: An automatic content analysis. *Journal of Science Education and Technology*, 19 (4), 315–331.
- Coşkun, Y. D. (2017). Öğretim Programları Arka Plan Raporu. <https://www.egitimreformugirisimi.org>.
- Çepni, S. (2017). Kuramdan Uygulamaya STEM Eğitimi. Pegem Akademi.
- Çetin, O. ve Şengezer, B. (2013). Ortaokul Öğrencilerinin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 14 (1), 24- 49.
- Deveci, İ., Konuş, F. Z., & Aydın, M. (2018). 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi. *Çukurova University Faculty of Education Journal*, 47 (2), 765-797.
- English, L. D. & King, D. T. (2015). STEM learning through engineering design: fourth-grade students' investigations in aerospace. *International Journal of STEM Education*, 2 (1), 1-18.

- Ferrari, T.M., Hogue, C.A. and Scheer, S.D. (2004). Parents perceptions of life skills development in the 4-H Cloverbud Program. *Journal of Extension*, 42(3), 1-6.
- Gama, C.A. (2004). Integrating metacognition instruction in interactive learning environments. [Published doctoral thesis, University of Sussex].
- Garda, B., & Temizel, M. (2016). Bilgi Çağında Eğitim. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 12 (12), 23-43.
- Giannotta, F., & Weichold, K. (2016). Evaluation of a life skills program to prevent adolescent alcohol use in two european countries: one-year follow-up. *Child Youth Care Forum*, 45 (4), 607–624.
- Göktürk İ., F. (2014). *Barışçıl Yaşam Becerileri Temalı Eğitim Programının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Uyum Ve Becerilerine Etkisinin İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi]. Yök Tez.
- Griffin, P., & Care, E. (Eds.). (2015). Assessment and teaching of 21st century skills: Methods and approach. Dordrecht: *Springer*. doi.org/10.1007/978-94-017-9395- 7
- Güleş, E. & Kılınç, H. H. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin Tasarım Beceri Atölyelerine İlişkin Görüşleri. *Turkish Studies*, 15 (6), 4227-4245.
- Gündoğan, A. & Can, B. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin Tasarım-Beceri Atölyeleri Hakkındaki Görüşleri, *Turkish Studies- Education*, 15 (2), 851-876.
- Hendricks. P. A., (1998). Targeting life skills model. Ames, IA: Iowa State University Extension.
- Jordaan, J.; Beukes, R. & Esterhuyse, K. (2017). The development and evaluation of a life skills programme for young adult offenders, *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62 (10), 3077– 3096.
- Kavacık, İ., Kılınç, H., & Kavacık, L. (2015). Ortaokul fen bilimleri öğretmenlerinin bu benim eserim proje yarışmasına proje hazırlama süreci ile ilgili görüşlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. 24. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Niğde*.
- Kaya, İ. (2016). *Yaşam Becerileri Programının (Ybp) 4 Yaş Çocukların Problem Davranışlarına ve Sosyal Becerilerine Etkisi* [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). 2023 eğitim vizyonu. Erişim adresi: <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023>
- Papacharisis, V., Goudas, M., Danish, S. J. and Theodorakis, Y. (2005). The effectiveness of teaching a life skills program in a sport context. *Journal of applied sport psychology*, 17 (3), 247-254.
- Railsback, J. (2002). *Project-based instruction: Creating excitement for learning*. Orthwest Regional Educational Laboratory.

- Robinson, C. W., & Zajicek, J. M. (2005). Growing minds: The effects of a one-year school garden program on six constructs of life skills of elementary school children. *HortTechnology*, 15 (3), 453-457.
- Roodbari, Z., Sahdipoor, E., & Ghale, S. (2013). The study of the effect of life skill training on social development, emotional and social compatibility among first-grade female high school in Neka City. *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences*, 3 (3), 382-390.
- Rudolph, J. L. (2020). The lost moral purpose of science education. *Science Education*, 104 (5), 895-906.
- Sorensen, G., Gupta, P. C., Nagler, E., & Viswanath, K. (2012). Promoting life skills and preventing tobacco use among low-income Mumbai youth: effects of Salaam Bombay Foundation intervention. *Plos one*, 7 (4), 1-7.
- Şirin, H. (2005). Öğrencilerin sosyal sorumluluklarının geliştirilmesinde öğretmenlerin rolü. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1). 301-316.
- Taştan Akdağ, F. (2017). *Stem Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik Başarı, Bilimsel Süreç ve Yaşam Becerileri Üzerine Etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Topçu Bilir, Z. (2019). *Yaşam Becerileri Programının Beş Yaş Çocuklarının Yaşam Becerileri, Benlik Algıları ve Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerine Etkisi* [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yök Tez.
- Tunkham, P., Donpuđa, S., & Dornbundit, P. (2016). Development of STEM activities in chemistry on “protein” to enhance 21 st century learning skills for senior high school students. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies (Former Name Silpakorn University Journal Of Social Sciences, Humanities, And Arts)*, 217-234.
- Ulutan, E. (2018). *TEOG Fen Bilgisi Başarısını Etkileyen Değişkenlerin Çok Düzeyli Regresyon Modeli İle İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Ümmet, D. ve Demirci, G. (2017). Yaşam becerileri eğitimi kapsamında yürütülen grupla psikolojik danışma uygulamasının ortaokul öğrencilerinin iyi oluşları üzerindeki etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45, 153-170.
- WHO. (1997). Life skills education for children and adolescents in schools.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı), Seçkin Yayıncılık.
- YILDIRIM, B., & Selvi, M. (2018). Ortaokul öğrencilerinin STEM uygulamalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (STEMES'18), 47-54.
- Yıldırım, B., Şahin, E., & Tabaru, G. (2017). Stem Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Bilimin Doğası İnançları, Bilimsel Araştırma ve Yapılandırmacı Yaklaşımına Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkisi. *International Journal of Eurasia Social Sciences/Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (28). 16-29.

- Yıldız, Z. (2012). *Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Orta Öğretim Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Problem Çözme ve Akademik Risk Alma Düzeylerine Etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Yılmaz, F. N. (2015). *Fen Bilimleri Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının 6. Sınıf Öğrenci Başarısı ve Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.